

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Čeno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— „ četrt leta . . . 2.50 „ posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišstvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Glose k zasedanju štajerskega deželnega zbora.

I.

Štajerski deželni zbor je vendar nekaj storil za ublaženje učiteljske bede. Za tekoče leto je dovolil 300.000 K in za leto 1914 1.200.000 K poboljška ubogi učiteljski pari. To je bilo pa mogoče samo zaradi tega, ker so slovenski klerikalci opustili obstrukcijo. Dr. Korošec trdi, da je opustil obstrukcijo zaradi narodnostnih koncesij v prid Slovencev in iz ljubezni do učiteljskega stanu, naprednjaki pa zopet poudarjajo, da so se klerikalci zbalih bodočih volitev. Oglejmo si nekoliko te trditve!

Na posredovanje cesarskega namestnika se je sklenil med slovenskimi klerikalci in nemško napredno večino pakt, po katerem dovolijo Nemci Slovencev: 1. Zopetno izplačevanje brezobrestnih posojil vinogradnikom, počenši s 1. prosincem 1914. — 2. Zopetno izplačevanje prispevkov okrajnim zastopom za vzdrževanje cest, počenši z enakim datumom. — 3. Ustanovitev slov. gospodarske šole v Št. Jurju na državne stroške. — 4. Ustanovitev slovenske meščanske šole v Žalcu, kadar dobi dežela od države prispevke iz malega finančnega zakona, ki je pa še načrt. Nasprotno so se pa morali slovenski klerikalci zavezati, da ne obstruirajo od nemške napredne večine predlaganega davka na pivo, draginjske doklade za učitelje in najetja 16 milijonskega posojila.

1. in 2. točka klerikalnih »pridobitev« je pač samo pesek v oči nerazodni masi, zakaj to niso nikake nove pridobitve. Saj jih je vendar ljudstvo že imelo pred klerikalno obstrukcijo; podpora se niso izplačevale samo za triletno nedelavnost deželnega zbora. Deželni zbor je sicer sprejel tudi neko resolucijo, ki zahteva izplačevanje dotičnih podpor za tri leta nazaj. Koliko so take resolucije vredne, je menda vsakemu znano. Značilno je, da te zahteve Nemci niso sprejeli v zgoraj navedeni pakt. Dejstvo je, da kujeta »Straža in »Gospodar« baš to resolucijo v nebo in tolažita s tem razjarjeno volilstvo. Vsa stvar izgleda kot prozoren volilni maneuver. Mogoče je sicer, da pade z graške mize kašna stara drobtinica na zapuščeni Spodnji Štajer, pa šele takrat, ko postane mali finančni načrt zakon in če bo dr. Korošec pohleven.

Kar se tiče slovenske meščanske šole je pač treba naglašati, da je baš klerikalna obstrukcija kriva, da še ne obstoji. Pa tudi sedaj še ni ustanovitev tako sigurna, zakaj, kdo zna, kdaj sede grof Stürkgh na sprejeti mali finančni zakon! Če bi bili klerikalci vodili pametnejšo politiko, bi imeli štajerski Slovenci že dve meščanski šoli. K tej koncesiji so bili Nemci že pred tremi leti pripravljeni in to so tudi v seji deželnega zbora izdali.

Ostane nam torej le še slovenska gošpodinjska šola. To je pač malenkostna koncesija od strani dežele, saj bo zidala šolo država. In za to skledo leče so klerikalci dovolili pasirati 61 milijonsko posojilo, davek na pivo in gotovo z najtežjim srcem — učiteljsko draginjsko doklado.

Z najtežjim srcem? Saj je celo pet slovenskih klerikalcev glasovalo za doklado, med tem ko jih šest ni bilo pri glasovanju navzočih. Dr. Korošec je stvar kot pameten politik tudi premeteno izvršil le v enem se je zmotil: grešil je na nerazodnost štajerskega učiteljstva. Če morda misli, da dobi med nami kdove koliko kalinov, se pač hudo vara. Zaman nas

kliče v svoj tabor, zaman lažeta »Straža« in »Slov. Gospodar«, da je bila učiteljska draginjska doklada zahteva slovenskih klerikalcev — mi dobro znamo, da je bil to postulat nemške napredne večine, zaman se nam klerikalci sedaj prilizujejo: nismo in ne bomo pozabili gorja in obrekovanj, ki ga je že pretrpelo slovensko učiteljstvo od slovenskih klerikalcev. Lansko leto je pisala naša spodnještajerska Zveza vodilnemu klerikalnemu politiku na pritisk Lehrerbunda, naj bo tako prijazen ter naznani, kdaj bi blagovolil sprejeti učiteljsko deputacijo. Še odgovora ni dobila. »Gospodar« in »Straža« v enomer blatita učiteljstvo, duhovščina mu izkuša izpodkopati ugled v šoli, nad ljudstvom in pri šolskih oblastvih, v ušesih nam še vedno zveni »pons asinorum«, napredni slovenski učitelj na Kranjskem je brezpravna raja, knjižica »Dejanja govore!« kriči do neba; in potem se upa klerikalno glasilo ubrati tako nežno-vablivo glasove! Mar mislite, da smo bebeci?

O, ko bi bil Gradec Ljubljana, potem bi že bili skovali doklado »po previdnosti«, tako pa je bila nad dvetretjinska napredna večina za pravično doklado, klerikalci pa niso smeli obstruirati.

Izbrali so si manjše zlo ter glasovali za, misleč razdvojiti s tem naše vrste.

Iz prejšnjih izvajanj izvira pač jasno, da ni ponehala obstrukcija iz ljubezni do učiteljev, in da tudi koncesije napram obstrukcionistom niso kdove kako velike. Saj je »Straža« sama o njih pisala pred izvršenim paktom, da so nesprejemljive. Torej je trditve naprednjakov o strahu klerikalcev pred volitvami vendar resnična! Edino strah pred volilci je gnal klerikalce v zbornico. Naj se delajo lepe kakor hočejo, naprednjaki so trdili in trdijo, prav. To je priznala tudi »Straža«, ko piše, da je pravzaprav dr. Kukovec (i. e. Narodna stranka) kriv opustitve obstrukcije, ker je na raznih shodih zahteval od klerikalnih poslancev, da se naj na ljubo našim kmetom in učiteljem vrnejo v zbornico. Hvala gre torej v prvi vrsti vsem tistim, ki so znali klerikalcem pošteno podkuriti. Topla tovariška zahvala tistemu neustrašenemu učiteljstvu, ki se je držalo direktiv ter odpiralo narodu oči z govorom in peresom. Naj vztraja, boj še ni končan!

In kaj pa naj porečemo tistim tovarišem in tovarišicam, ki so iz varnega zavetja opazovali bojevanje svojih drugov, ravnaajo se po »krasnem« geslu: »Nikomur se ne zameri! Opravili bodo že drugi!« — Sedaj, ko sramežljivo sprejemajo od svojih tovarišev pribojevanje priboljške, sedaj je zadnji čas, da izpremene svoje nelepo, nekolegijalno ravnanje, sicer jim bomo podkurili tako, kakor smo klerikalcem. Za trote se ne bomo izpostavljali!

II.

Voditelja Narodne stranke smo že mnogokrat slišali govoriti na javnih shodih za izboljšanje našega gmotnega položaja. Imel je vsekdar pogum zagovarjati to med nahujskanim kmetiškim ljudstvom nepopularno zahtevo. Tudi v drugih zadevah je nam šel mož mnogokrat na roko in vsi, ki ga natančneje poznamo, lahko trdimo, da je naš prijatelj. Nasprotno smo pa slišali letos klerikalnega govornika, ki je volilcem razlagal, kakšno breme prevzame kmet, ako se nam plače izboljšajo. Dr. Kukovcu se je pa zgodila nesreča, da je glasovanje o draginjski dokladi zaspal. Mož pravi, da je šel ob 4. uri zjutraj spat, misleč, da bo obstrukcija še več ur trajala. Ko se je vrnil v zbornico, je bilo gla-

sovanje že končano. Nimamo povoda, da bi ne verovali besedam. Vendar je za nas skrajno mučno, da se je to moralo baš njemu zgoditi. Prepričani smo, da bi se še bil premagoval do konca, ako bi bil pomislil, da je klerikalec vsekdar lisjak. Sedaj zbadajo njega, še več jih moramo slišati mi in jih še bomo. »Straža« mu tudi predbaciva, da ni odprl ust v prilog našim zahtevam. Pribiti se mora, da je to laž! Dr. Kukovec se je za nas zavzel in predlagal, naj se sklene definitivno izboljšanje in ne samo za leto 1914, saj je bil tudi davke na pivo definitivno sklenjen. Zaradi znanega pakta pa mož ni prodril.

Sedaj pa imamo doklado le za prihodnje leto, in če se klerikalcem zljubi, jo nam za leto 1915 lahko zopet z obstrukcijo požro. Čudno, da nemška večina z Otterjem vred ni tega pomislila. Naprednim politikom priporočamo več nezaupljivosti in prebrisanosti napram nasprotniku, več energije, iniciative in konsekvence v boju, več podrobnega dela in več poštenosti napram zvestim sobojnikom. Sicer pa srčna hvala vsem, ki so bili dobre volje! Ljubav za ljubav!

Sanacija Zavezinih listov.

Odseku za sanacijo Zavezinih listov se priporočajo od učiteljstva kranjskega okraja ti-le nasveti:

1. Vsako učiteljsko društvo imej pregledni zaznamek društvenih naročnikov učiteljskih listov. Urede naj jih upravništva.

2. Dvakrat ali vsaj enkrat v letu naj upravništva obveste voditelja zaznamka o onih članih, ki so vsaj za pol leta zaostali z naročnino. Upravnik si s tem delo olajša, da mu ni treba posameznikov iztirjavati.

3. Zaostalih dolgov na naročninah nikakor ni svojevoljno izbrisovati. Upravništva naj si omislijo litografirane razpredelnice z imenikom in zaostalo naročnino po letnicah, na primer:

Ime dolžnika	Zaostala naročnina						Opomba
	1908	1909	1910	1911	1912	1913	

Te razpredelnice naj odpošljejo upravništva učiteljskim društvom, ta pa naj potem iztirjajo od svojih članov vse zaostanke po voditelju zaznamka zaostalih naročnikov. Bodimo vsiljivi! Zaostanki ne izvirajo vedno ravno iz gmotnih ozirov, temveč so to dolгови, ki za nje tovariši niti ne vedo; oziroma jih ne plačujejo, ker jih nihče neposredno ne drega. Redno plačevanje naročnine nas sigurno reši pogube!

4. V slučaju, da društvo ne more iztirjati zaostalega dolga od člana, ki je zaradi bede zaostal, naj društvo iz svojega imetja krije vsaj del zaostanka in po Zavezi preskrbi izbris dolga, vnaprej pa si zasigura, da oni član redno plačuje naročnino.

5. Predlogi delegatov glede zmanjšanja listov ali podaljšanja dobe izhajanja naj se odločno zavračajo.

6. Zaveza imej na delegacijskih zasedanjih na vpogled vse pod točko 3. imenovane zapiske in naj pazi, da na delegacijskih zasedanjih ne bodo preglasni ravno oni, ki bodo te listine zanemarjali.

7. O uspehu je poročati že na prihodnjem delegacijskem zborovanju.

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem

je imela dne 1. novembra v Celju svojo odborovo sejo, katere glavni namen je bil, pogovoriti se o načinu razdelitve draginjske doklade leta 1914. Večina okr. uč. društev je po svojih odposlancih izrazila želje učiteljstva, druga so poslala pismene izjave.

Po dolgi, čez 3 ure trajajoči debati se je sklenilo naročiti slovenskim odborikom Lehrerbunda, da na dne 3. novembra v Gradcu vršči se seji zastopajo sedeče stališče:

Draginjska doklada za leto 1914 naj se razdeli v zmislu predloga deželnega odbora, oziroma izpreminjevalnih predlogov Lehrerbunda za regulacijo učiteljskih plač. Doklado naj dobe vse učne usebe, ki imajo najmanj zrelostno izpričevalo, računajoč od njih prvega začasnega namoščenja, ne oziraje se na kvalifikacijo.

V slučaju, da bi se nemški tovariši s tem predlogom ne strinjali, kar pa je skoraj nemogoče, ko so vendar imeli oni pri sestavi osnutka glavno besedo, potem naj zastopajo slov. odborniki sledeče stališče:

1. krajevni sistem naj se izključi;
2. podučiteljska leta naj se popolnoma štejejo;
3. ozira naj se le na število službenih let;
4. vsak naj dobi nekaj.

Ako bi tudi s tem predlogom ne prodrli, morajo vložiti tozadeven manjšinski predlog.

Na noben način pa ne smejo dovoliti, a) razdelitve doklade po odstotkih od plač, ker bi tudi zopet ravno isti, ki imajo itak najmanjše plače, dobivali najmanj; b) ne smejo biti prikrajšane omožene učiteljice; c) ne razdelitve po načinu zadnjih draginjskih doklad in č) ne po zasebnih razmerah posameznikov.

Izven te glavne točke je prišla na dnevni red sporna zadeva v nekem uč. društvu, pri čemer se poudarja, da je treba privatne zadeve članov izločiti od društva, ker vplivajo razdirajoče na našo organizacijo.

Več predlogov je bilo zaradi poznega časa preloženih ter se obravnavajo na prihodnji odborovi seji. Omenjamo ter prosimo, naj uvažujejo društva sledeči predlog: Vsak, ki je dobil letos draginjsko doklado, naj od te pokloni vsaj 1 K za učiteljski obrambni sklad; okr. uč. društva naj poberejo te kronce, seveda tudi od nečlanov, ter jih pošljejo Zavezinemu blagajniku, tovarišu Gnusu na Dol. Le naši organizaciji se imamo zahvaliti, da smo kaj dosegli, torej je častna dolžnost vsakega, da jo podpira.

Zveza izreka zahvalo vsem poslanem in korporacijam, ki so pripomogle do izboljšanja učiteljskega gmotnega stanja!

Svojim dragim slovenskim tovarišem!

Povodom svoje zmage na c. kr. upr. sodišču na Dunaju dne 11. oktobra 1913 proti nezakoniti razsodbi c. kr. naučnega ministrstva, oziroma proti naredbi štajerskega deželnega šolskega sveta sem prejel od znanih mi in neznanih tovarišev toliko častitk, da mi ni mogoče se vsakemu posebe zahvaliti. Srčno Vam torej hvala potom »Učiteljskega Tovarisa«! Sprejmite moje zagotovilo, da me je vodil v boj v prvi vrsti moj neodoljivi čut dolžnosti, ustaviti šolskim oblastim nezakonito ravnanje z učiteljstvom v zadevah službenega premeščanja ter šele v drugi

vrsti moja lastna korist, pogledati za kulise naučne uprave.

Ob tej priložnosti si dovoljujem Vas nujno prositi, da blagovolite vedno in povsod v smislu državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra leta 1867. kot državljani slovenske narodnosti rabiti dosledno le slovenski jezik, ki je bil tudi meni edino sredstvo pri prošnjah za službo, v uradovanju in v pritožbi na c. kr. upravo sodišče.

Obenem prosim vse drage mi tovariše iz Koroške, ki se zaupno do mene obračate, da mi blagovolite v svojih zadevah vedno priložiti tudi dobesedni prepis dotičnih zakonitih določb, veljavnih za vojvodino Koroško, sicer Vam ne morem prav svetovati. Moja zmaga Vam dohaja le v toliko v prid, v kolikor se določbe tozadavnega Vašega zakona vjemajo z določbami štajerskega zakona. Iz Vaših poročil posnemam, da Vam prizadevajo v nesrečni Koroški velike krivice, ponajveč, ker ostajate zvesti svojemu milemu narodu. Vi ste zlate duše, ki se tudi v trpljenju ne odtujate svoji slovenski materi. Zaradi Vas se čutim v svoji zmagi najbolj srečnega, da Vam morem pomagati s svetom. Vam, bratje trpini, sem vsele, s sočutnim srcem na razpolago! Pogledi moji so obrnjeni k Vam, s svojim srcem hočem služiti Vam, a po Vas svojemu trpečemu narodu na tužnem Korotanu! Kadar sprejemam od upravnega sodišča pismo razsodbo, Vam jo priobčim dobesedno v »Učiteljskem Tovarišu«.

Dobje, dne 3. listopada 1913.

Vaš tovariš

Radoslav Knaflič.

Lex Kolisko.

Dunaj, 5. novembra 1913.

Lex Kolisko je naperjen v prvi vrsti proti velikim češkim manjšinam na Nižnjem Avstrijskem, posebno pa na Dunaju, kjer bijejo Čehi hud boj za obstanek. Občina jim ne da šol, vlada tudi ne in zato so si jih vkljub temu, da imamo š 19 drž. osnov. zakonov morali ustanoviti sami. Seveda s tem križev pot čeških šol še ni bil končan. Krščansko - socialna večina dunajskega občinskega sveta je ponovno z nasiljem zaprla vse Komenskega šole. Da pa se za vedno prepreči ustanavljanje čeških šol in onemogoči tudi že obstoječe Komenskega šole na Dunaju, določa tudi lex Kolisko, da se sme privatnim in meščanskim šolam podeliti pravico javnosti le v tem slučaju, če je učni jezik na teh šolah nemški.

Vlada bi sicer jako rada predložila ta zakon v sankcijo, a nima dovolj poguma, in tako lex Kolisko vkljub temu, da se nahaja na dnevnem redu nižjeavstrijskega deželnega zbora vsako leto, še vedno ni mogel dobiti najvišje sankcije. Vlada si je pač dobro v svesti nevarnih posledic, ki bi nastale, če bi postal sklep nižjeavstrijskega deželnega zbora v resnici zakon. V tem slučaju bi bil namreč ustvarjen nevaren prejudic, in dežele, kjer se nahajajo Nemci v manjšini, bi potem z mirnim srcem in mirno vestjo lahko vrnile Nemcem milo za drago, kar bi seveda ne bilo po političnem rezonu. Tudi Nemci sami so prepričani, da je naravnost nemogoče doseči sankcijo tega škandaloznega zakona, vendar pa vkljub temu nočejo mirovati, ampak hočejo izsiliti od vlade, da predloži zakon cesarju v sankcijo. Da bi dosegli ta svoj namen, delujejo sedaj na tem, da bi sprejeli tudi vsi ostali avstrijski deželni zbori ta zakon. Seveda tudi ta akcija ne bo dosegla svojega uspeha.

Če bi ga pa, tedaj bodo s šibo, ki jo pletejo za Slovane, tepeni tudi Nemci.

Vsak šovinizem se maščuje, pa se bo tudi ta!

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji. (Dalje.)

III. Skupno zavetišče slovanskega učiteljstva ob Adriji.

Referent tov. Jos. Havlik omenja, da se je na občnem zboru Zveze v Luhačovicah na predlog tov. Jakymovskega odboru Zveze naročilo, da bi premišljal o skupnem zavetišču slovanskega učiteljstva ob Adriji. Pred vsem je treba premisliti, če naj bi si takšno zavetišče postavilo na temelju sedanjih že obstoječih zavetišč, ali na novem samostojnem. Dosedaj so ob Adriji sledeča zavetišča: na Rabu 2, »Prah« Društva učiteljskih domov v Pragi, »Komensky« Osrednjega društva učiteljskih enot na Moravi, hrvaško učiteljstvo ima svoj dom v Cirkvenici, Deželna osrednja Jednota učiteljc iz Češkega kraljestva v Opatiji. Gospodarska cena teh 4 podjetij reprezentira precejšnjo vsoto. Če bi Zveza slovanskega

učiteljstva imela prevzeti ta podjetja, tedaj bi bilo potreba, da bi se vse v njej združene organizacije finančno te stvari udeležile; Zveza bi mogla tako podjetje odkupiti, plačati in dalje upravljati. To bi se pa težko dalo izvesti. In če bi Zveza teh podjetij ne odkupila, bi se pa na sedanjem položaju nič ne izpremenilo. Če bi Zveza podjetja prevzela, bi morala že na prezidnih troških precejšnjo vsoto plačati; če bi se ta vsota potrojila, bi se pa že lahko mislilo na ustvaritev samostojnega zavetišča Zvezinega. Z odkupom tedaj ne pridemo k smotru, ker bi to imelo tudi druge težave: pogajanje za ceno posameznih penzionatov, uprava na štirih mestih, s stroški zvezana inšpekcija. Predvsem je torej treba odločiti, če sploh hoče Zveza rešiti vprašanje skupnega zavetišča ob Adriji, in če, tedaj se priporoča, da bi jo rešila samostojno, četudi bi bilo podjetje manjše, ki bi pa vendar potrebi odgovarjalo. Potem bi bilo potreba izbrati tudi drugo mesto, kakor katerega imajo dosedanja podjetja, n. pr. Lošinj, Porto Re, Porto Rose ali druge. Referent navaja dva načina rešitve: podjetje za približno 90.000 K ali pa za 150.000 K. V prvem slučaju bi se dobil potrebni kapital s tem, da bi Zveza na vsakega organiziranega člana naložila 3 K davka. V drugem slučaju bi prišlo na člana 5 K, ki bi se mogle dati Zvezi v obliki posojila kakor dolžna pisma, ki se izsrečkajo. Morda bi se dalo pričakovati, da bi se dosti tovarišev izreklo tudi za prvi način, četudi ni mogoče utajiti, da je gospodarska sila učiteljstva ravno v sedanjih dobi jako slaba in bi se tedaj večje podjetje v doledni dobi težko dalo izvesti. Tudi je pa potreba opozoriti, da moravskega učiteljstva že ni mogoče šteti, ker ono je svoje podjetje že prodalo Penzijskemu zavodu, ki je podvržen ministrski kontroli. Tudi moramo slišati mnenje Društva učiteljskih domov v Pragi. Naj se zato odloči, če se naj osnuje skupni penzionat in na kakšen način, in če je možna koalicija ali ne. — Tov. Jos. Smrtka priznava, da je vprašanje skupnega zavetišča jako težko. Društvo učiteljskih domov v Pragi je za potrebo učiteljev iz kraljestva poskrbelo in zato ne more imeti nobenega interesa na snovanju novega zavetišča, že iz prirodnega vzroka, da bi si prevelika množina podjetij ne delalo konkurence in si med seboj ne škodilo. Isto bo tudi pri Deželni osrednji jednoti učiteljc iz češkega kraljestva in pri moravskem učiteljstvu. Je pa tu še druga možnost, ki se je tov. Havlik ni dotaknil, namreč vprašanje medsebojne reciprocitete, če bi namreč bilo mogoče v dosedanjih podjetjih nuditi članom drugih deželnih organizacij, v Zvezi združenih, gotovih ugodnosti. — S tem stališčem se strinja predsednik tov. M. Hajny, ki opozarja, da bi se modus medsebojnih ugodnosti dal raztegniti tudi na podjetja v Luhačovicah in v Zakopanem. — Tov. Jul. Smulikowski omenja, da poljsko učiteljstvo teži k temu, da bi sezidalo projektirani »Dóm zdrowie« v Zakopanem, kjer dosedanja ureditev ne zadostuje niti poljskim tovarišem. Predlogi tov. Havlika so mu simpatični, le da so preidealni in postajajo tudi utopični. — Tov. Ivan Stronsky pravi, da dosedaj še ubožna organizacija rusinskega učiteljstva v Galiciji, trajajoča 8 let, pomišlja za enkrat o zavetišču v Karpatih blizu Črne gore; druga misel je zavetišče na Krimu skupno z ruskimi Ukrajinci. Za obe ti podjetji je pa potreba mnogo denarja; dokler se to ne zgodi, bodo ukrajinski tovariši veseli, če jih sprejmejo češki tovariši v svoje zavode. — Tov. Ante Opašić opozarja na pripravno mesto za zidavo zavetišča v Istri. — Tov. St. Nowak soglaša s tem, da bi se nudile članom Zveze z drugih narodnosti medsebojne ugodnosti v obstoječih podjetjih. V sedanjih situaciji ni mogoče izvesti niti predloga tov. Havlika, pa če bi šlo le o davku 3 K. Člani Zwiazku bi bili v stanu za to žrtve le, če bi se izvedla ureditev plače. Zveza naj se zato predvsem na vse kripilje trudi, da bi bila izvedena ureditev plač in šele potem bo mogoče misliti na izvedbo referentovih predlogov. — Tov. P. Skalicky pozdravlja misel tov. Opašića, in prosi, da bi se ta misel ne izpuščala iz vida in se, če le mogoče, izvedla. — Tov. B. Skála in Jos. Smrtka sta tudi govorila za predlog tov. Opašića in navedla iz izkušnje praktična navodila, kako bi se predvsem dalo to izvesti. — Referent Jos. Havlik omenja, da si je bil svest težkoč, ki se pojavljajo pri osnovanju skupnega zavetišča, toda sam ni hotel te misli pokopati in pri obstoječi težnji v učiteljstvu po podjetnosti upa, da se da vendar nekaj takega izvesti. Prišel je zato s predlogom, ki se da udeležiti. Naj se to vprašanje še nadalje študira, naj se ga ima v evidenci, in odbor naj skrbi za udeležitev. Zato predlaga: »Odbor Zveze slovanskega učiteljstva sklene, da naj se misli na samostojno rešitev klimatičnega zavetišča na Jadranski obali. Za udeležitev te misli

naj se izvoli poseben referent.« — Tovariš J. Br. Szado predlaga: »Predsedništvo naj poskrbi za informacije, pod kakšnimi pogoji bi se mogli sprejemati člani družin deželnih organizacij v razna obstoječa zavetišča.« — Oba predloga se sprejmeta, in za referenta se izvoli, ker je tov. Havlik z delom preobložen, tov. Ante Opašić iz Pazina, ki bo zaeno s predsedništvom Zveze imel vprašanje v evidenci. (Dalje.)

Kranjsko.

Jesensko zborovanje Učiteljskega društva za kranjski šolski okraj se je vršilo dne 16. oktobra t. l. popoldne v fizikalnem kabinetu kranjske gimnazije. Z ozirom na to, da se je prav ta dan že pričel pouk v ponavljalnicah, zaradi česar je bil marsikdo zadržan udeležiti se stanovskega zborovanja, se sme imenovati udeležba prav povoljna. »O geoloških dobah« je kaj poučno predaval gospod profesor dr. Vladimir Herle. Zanimivo predavanje, ki je trajalo nad 1 uro in pol, je podprl predavatelj z nazornimi pripomočki, to je z mnogimi okameninami raznih dob in z barvastimi geološkimi zemljevidi. V podrobnem opisu je prešel vseh pet dob: pravek, stari, srednji, novi in sedanji vek. Predsednik se mu je v imenu društvenikov na odlično uspelem referatu toplo zahvalil. Nadučitelj Josip Lapajne je razpravljaj nato o gmotnem položaju Zavezinih listov s posebnim ozirom na naročnike domačega okraja. V debato je poseglo več udeležnikov. Vsi stavljeni predlogi, ki so bili soglasno sprejeti, se odpošljejo odseku za sanacijo Zavezinih listov. Ker bodo morali — glasom letošnjega delegacijskega sklepa — vsa Zavezina društva razpravljati na svojih zborovanjih o gmotni ureditvi naših listov, prinašamo v primerno uvaževanje vse te predloge na drugem mestu današnjega »Učit. Tovariša«. Voditeljem zaznamka o zaostalih naročnikih za kranjski okraj je bil izvoljen poročevalec J. Lapajne. Predlogi, zadevajoči zborujoče učiteljsko društvo, se glase: 1. Odbor učiteljskega društva imej v evidenci vse naročnike Zavezinih listov in nadzoruj plačevanje. Pri vsakem jesenskem zborovanju naj voditelj zapisnika prebere vse dolžnike in njih dolgove, kar naj dobi pri upravnih. 2. Odbor iztirjaj vse dolžnike. Dolgovi naj se plačajo potom društva v mesečnih obrokih, oziroma potom voditelja tega zaznamka. O uspehih je poročati na pomladanskem zasedanju. 3. Upravištva se naprosijo, da eno leto listov še ne ustavijo. — Po zborovanju smo se sestali v gostilnici »Pri Jahaču« k prijateljskemu sestanku, kamor so prišli tudi geometer Fr. Zupančič, skladatelj A. Lajovic, v Kranju se mudeči kipar Berneker in profesorji Fr. Dolžan, dr. V. Herle in M. Pirnat.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 13. novembra t. l., ob polu 10. v Slovenski Bistrici v hotelu »Avstrija« ob nastopnem vzporedu: 1. Zapisnik o zadnjem zborovanju. 2. Dopisi in poročila. 3. Poročilo o jubilejskem »Zavezinem« zborovanju v Ljubljani. 4. Ali Widrovo »Moje prvo berilo« ali Krulčeva »Majo prva čitanka«, referent učitelj Anton Špan. 5. Pobiranje udnine za »Slovensko šolsko Matico«. 6. Slučajnosti. Ker se bomo še o raznih društvenih učiteljskih zadevah pogovorili, se nadeja polnoštevilne udeležbe Josip Sabati, t. č. predsednik.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 30. oktobra t. l. v Gomilskem. Zgodilo se je, čemur smo se Savinjsčani že skoro odvadili, da je bilo število zborovalcev lepo. Zato pa je bil predsednikov pozdrav, iskren pozdrav vsem, sosebno pa novim članom tov. Vudlerjevi. Lavričevi, tov. Gomsiju in cenjenim gostom. Iz obilice društvenih zadev navajamo sledeče: Tov. Minka Mikličeva je podala točno in jasno sliko o delegacijskem zborovanju Zaveze. Čuli smo mnogo »našega«, a doslej neznanega. Hvala ji! Z zanimanjem smo poslušali predavanje tov. Flereta »o delovni šoli«. Vodilna misel temi je bila: »Združenje ročnega dela z duševnim delom!« Učitelj poučuj nazorno, oziroma otroci naj se uče potom nazornosti! Nazornost pa bodi ročno delo učenec, a ne učitelj! Otrok naj se ne uči le po besedi, ampak po lastnem prepričanju — po delu samem. Referent navaja v primerne predmete ljudsko-šolskega pouka in obravnavo teh po zapisani »vodilni misli«. — Slušatelji smo pazljivo poslušali predavanje, kar je v zahvalo referentu izrazil predsednik. — Nadalje se je v živi debati obravnavala točka, zбоk koje je predsednik na poziv vodstva Zveze sklical zborovanje. Predlogi, ki so se tozadevno izrekli, so bili objavljeni omenjeni organizaciji o priliki odborove seje dne 31. oktobra v Celju. Tudi slednja točka »slučajnosti«, je bila zanimiva. V domačem tonu, v tonu učitelja smo se pogo-

vorili o mnogih točkah, zadevajočih naš delokrog v prid šoli. — S presrečno željo, da se 19. novembra zopet vidimo v Gomilskem, zaključil tovariš predsednik lepo uspelo zborovanje. Njegova želja i želja vseh je, da se »društveni tujci« pri društvu udomače! — Vsak učitelj hodi ne le gledalec, ampak delavec stanovske organizacije!

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim članom na znanje, da v Lehrerbundovi odborovi seji dne 3. t. m. zaradi ključa za razdelitev draginjske doklade za 1914 ni prišlo do definitivnega sklepa. Od nemškega Verbanda sta bila prijavljena dva predloga, od katerih se je eden skoraj popolnoma vjemal s predlogom slovenske Zveze. V štiri ure trajajoči debati o obeh predlogih se je navedlo toliko točk za in proti obeh predlogoma, da je končno postala situacija malone vsem odbornikom Lehrerbunda nejasna. Zaradi tega se je sklenilo, zadevo za kakih 14 dni odgoditi, takrat sklicati novo Lehrerbundovo sejo, v njej predložiti natančen računski material za oba predloga ter poročati o izvedljivosti obeh predlogov. Takrat se bo potem Lehrerbund odločil.

Politiški pregled.

* **Nova brambna predloga.** Vlada je predložila državni zbornici novo brambno predlogo, po kateri zahteva 31.300 vojaških novincev več, in sicer v armadi 16.500, v vojni mornarici 1500, v avstrijski deželni brambi 7300 in pri ogrski deželni brambi 6000. Slična predloga je bila istodobno tudi predložena v ogrskem državnem zboru.

* **Aktiviranje rezervnih častnikov pri deželni brambi.** Ker pri deželni brambi primanjkuje veliko subalternih častnikov, tako, da dela službo pri mnogih stotnjah le en subalterni častnik, namerava deželnobrambno ministrstvo aktivirati večje število rezervnih častnikov aspirantov.

* **Nemški častniki za turško armado.** Pariški listi poročajo iz Carigrada, da se je predsinočnim sklenila med turško vlado in nemškim veleposlanikom pogodba, po kateri se sprejme v turško vojsko nemško vojaško odposlanstvo za vezbanje turških vojakov. Na čelu nemških inštruktorjev bo general z obsežnimi pooblastili.

* **Bosenska kriza.** Pogajanja med hrvaškimi in muslimanskimi poslanci glede delamožnosti bosanskega sabora so končana. Na konferenci je prišlo do popolnega sporazuma. Izdan je bil komunike, ki pozivlja vlado, naj čimprej izposluje pred-sankcijo jezikovnega zakona, skliče sabor in predloži predlogo o znani reformi, ki bo varovala tako interese kmetov kakor turških ag. Če vlada izpolni te zahteve, potem se Hrvti in muslimani zavežejo, da stopijo v vladno večino v saboru.

Obrambni vestnik.

Iz sežanskega okraja nam pišejo: Vsa znamenja kažejo, da smo učitelji le zato tu, da igrajo kraški magnatje z nami svojo frivolno igro. Delavcev se boje, pred uradništvom imajo respekt, kmetu-trpinu je bolje reči »ljubi prijatelj« nego tepec, in tako ostanejo končno le še učitelji, ki so izročeni na milost in nemilost njihovemu cinizmu. Priznavajo sicer radi, da smo »kulturni pionirji«, zato pa sklepajo z neizprosno, njim lastno cinično logiko, da smo ravno zaradi tega neumni dovolj, da nam lahko zalučajo v obraz vsako nesramnost, da je le zavita v papir z etiketo: »pionirjem kulture«. — Najnovejša taka nesramnost se je zgodila na zadnji seji c. kr. okr. šolskega sveta v Sežani. Lansko leto smo imeli učitelji na Sežanščini briljantno draginjsko doklado v približnem znesku mesečnih 6 K — reci in piši: šest kron, učiteljice pa ne niti celih 5 K (pet kron) na mesec. Naši brihtni magnatje, vsi izkušeni živinorejci, vedo seveda prav dobro, da so postali v zadnjem času otrobi za nekaj vinarjev cenejši. In imenitna misel: Naša živina izhaja lahko bolji kup, ergo izvira iz tega z vso neizprosno njihovo cinično logiko, da bodo zaradi tega tudi pionirji prosvete lahko nekoliko omejili svoj konsumpcijski kapital za vsakdanji kruhek. Njihova (živinorejcev) brezstidnost garantira za pravilnost premis, njihova bistroumnost za pravičen sklep, torej summa summarum: otrobi cenejši — draginjska doklada črtana, in tako bomo letos brez draginjske doklade! — Toda s tem seveda ni še končana vsa skrb sežanskih »živinorejcev«. Dobro vedo namreč, da se rentira v hlevu le zdrava živina. Zato so v svoji živinorejski modrosti sklenili, da sme vsaka »kravica«, ki bi bila toliko bolna, da bi mogla absolutno in to na podlagi zdravniškega izpričevala dokazati, da je zaradi vednega intenzivnega izmolzanja tako izčrpana, da potrebuje poleg otrobov še

kakega drugega močnega krmila, da sme torej vsaka taka »kravica« prositi za draginjsko doklado. S tem novim sklepom se seveda ne dvigne že neki prejšnji to-zadevni sklep okr. šolskega sveta, da se vsak bolan učitelj lahko obrne s prošnjo za podporo iz bolniškega fonda okr. šol. sveta. — Tako pretresano, za dobro spo-znano in zato sklenjeno na seji c. kr. okr. šolskega sveta v Sežani dne 30. oktobra na dan sv. Klavdija, ki bo proglašen od le-tos naprej za patrona domače živine, 1913 let po Kr. rojstvu.

= »Pons asinorum«. Pod tem naslo-vom piše »Sava«: Duhovnik dr. Janez Evangelist Krek je napisal v »Slovincu« že pred kakimi 17 leti pamflet pod ime-nom »Pons asinorum« (Oslovski most), s katerim je hotel osramotiti slovensko učiteljstvo na najgrši način. Vsa javnost se je zgražala takrat nad tem nečuvenim na-padom. Med temi je bil najglasnejši ta-kratni kurat ljubljanske prisilne delavnice, duhovnik Anton Koblar. Nekemu svojemu naprednemu prijatelju je pisal pismo na-slednje vsebine: »Danes sem čital v »Slo-vincu« ostudni napad na slovensko učiteljstvo. Pons asinorum! No, kaj tako ne-sramnega tudi v židovskih časopisih ne najdemo. Bodete pač vsi učitelji pokazali škofovim slugam, da zna dolgoušec tudi krepko brniti nazaj! Solidaren protest vsega učiteljstva bi bil na mestu!... No, takrat je bil ta kurat še velik liberalc na božjem svetu. Zgolj volilni glasovi tistih preklicanih naprednjakov, na katere meče danes iz varnega kotička ogenj in žveplo, so mu pomagali do liberalnega državnoborskega mandata. Če pa je bil tedaj bogatajec, brezverec in nekrščanski človek, to sedaj kot klerikalni dekan on sam najbolje ve. To pismo se je tekem časa že parkrat objavilo. Toda, kadar pridejo te besede na svetlo, vsakokrat postane bivši kurat iz prisilne delavnice bolesto neraven. Že 17 let je od tega, pa še ni miru pred tem pismom. Saj ni čuda, če je tako silno preplašen in vzne-mirjen. Dr. Krek ne pozabi tako hitro onega, ki je kdaj kaj slabega pisal o njem. Zapisana in objavljena beseda ostane. In zopet to pismo, pa ravno zdaj pred vo-litvami! Mandati za splošno kmetsko in mestno kurijo — vse je izpraznjeno. E, dr. Krek je še vedno upliven voditelj kle-rikalne stranke! Svet se obrača, tako se pa vendar ne obrne, da bi se na višjem mestu, kjer se odajajo mandati, za vedno pozabilo, kar se je enkrat napačno storilo. Ta prepereli oslovski most se še sedaj ni podrli in še vedno noče biti pozabljen ono protestno pismo. Kaj pa, če bi resno mislili doli v Ljubljani pri izvrševalnem odboru klerikalne stranke, da tiči v biv-šem liberalnem državnem poslancu ne-vzdržema nekaj bogotajkega, nekaj brez-verskega in nekaj protikrščanskega? Škofovi slugi ne pozabijo tako hitro dol-goušcev, oni znajo še vedno krepko brniti nazaj.« — Mi dvomimo, da bi se nekdanjemu liberalcu in sedanjemu kle-rikalnemu agitatorju dekanu Koblarju iz-polnila želja, da bi prišel v deželni zbor. Duhovnik dr. Žitnik je namreč dejal na klerikalnem shodu v Vipavi dne 26. ok-tobra t. l., da je že sedaj bilo dovolj du-hovnikov v deželnem zboru. Dekan Kob-lar se bo torej moral zadovoljiti tudi po-slej v svoji klerikalni suknji samo z za-bavljanjem, natolcevanjem in z grenko-sladkimi spomini na dobo svoje liberalne političke kariere. Hic transit gloria mundi!

= Tržaška »Edinost« in ljubljanski »Dan« vodita že nekaj časa hudo pole-miko. Ni naš namen niti naša naloga, da bi preiskovali, v koliko je ta peresni boj opravičen ali ne. Toda eno moramo reči: Tržaška »Edinost« je v tem boju segla v genljivi slogi pod pazduho ljubljanskemu »Slovincu« ter maha z vehementno si-lo — Učiteljski tiskarni! — Nam ni zna-no, kdo ima pri »Edinosti« glavno besedo, a vsekakor je treba tamkaj napraviti red, da ne bodo tržaški časnikarji neženirano vlačili svoje polemike našega zavoda ter brez opravičenja in povoda pikali »ljudi, ki se s ponosom imenujejo — vzgojevalci naroda!« (Glej »Edinost« št. 302 z dne 31. oktobra t. l.) — Naj zadošča za danes ta naš vljudni opomin. To je res čudno, da se vsak tako rad zaleti v našo tiskar-no, kadar mu zmanjka dokazov! V tem cenem rokodelstvu so si enaki vsi naši »prijatelji« v Trstu in v Ljubljani! — Si-cer pa vemo popolnoma pozitivno, da vzbuja zaletavost »Edinosti« javno kriti-ko med tržaškimi učiteljskimi in neučiteljskimi krogi! Naj jo nauče manire!

Srednješolski vestnik.

† Petindvajsetletnica slovenskih pa-ralelik na gimnaziji v Mariboru. Dne 30. junija 1914 mine 25 let, odkar so ustano-vili slovensko - nemške vzporednice štir-im nižjim razredom c. kr. višje državne gimnazije v Mariboru.

** Govorniške vaje v srednjih šolah. Z Dunaja nam poročajo: Naučni minister dr. Hussarek je izdal z ozirom na željo javnosti, da naj se ne goji spretnost v prostem govoru le pri visokošolcih, mar-več tudi pri srednješolcih, deželni šol-skim svetom odlok, s katerim zopet pri-poroča, da naj se izvajajo navodila učiteljstvu v novem učnem načrtu za gim-nazije in realke glede na skrbno in me-todično gojitev govorniške vaje prično že v spodnjih razredih tako, da se predna-šajo na pamet priučena vzorna čtiva, da naj se prednaša proučeno učno gradivo in čtivo tako, da se v višjih razredih po-lagoma poizkusijo prosti govori. Ne samo v učnem jeziku, marveč tudi v drugih učnih predmetih naj se učenci navajajo, da se bodo navadili v zvezi in jezikovno pravilno izražati svoje misli. Četudi ne dopusti obsežna tvarina posebnih vaj v govorništvu, naj se nudi učencem v ok-viru celega pouka — osobito v višjih razredih — prilika, da se poizkusijo v prostih govorih o predmetu, ki si ga sami izvolijo s pomočjo učitelja. Naloga učiteljev je, da take govorniške vaje z upo-rabo primernih metod osobito pri čitanju oratoričnih mojstrskih del iz stare in nove dobe formalno in stvarno uspešno izve-dejo. Priporoča se tudi, da prirejajo učitelji čitalne in predavalne krožke učen-cev izven učne dobe, kar se posebno lah-ko izvede v internatih.

Slovenska Šolska Matica.

Slovenska Šolska Matica. Knjige za leto 1913 se tiskajo in bodo izšle prihodnji mesec. Da nam bo mogoče sestaviti po-polen imenik članov, prosimo gg. pover-jenike, da se požurijo z nabiranjem član-ov. Najprirednejši poverjeniki so v Trstu in na Goriškem, ki imajo (razven dveh na Goriškem) že vse v redu. Najpožrtvoval-nejši izmed vseh poverjenikov je pa pač gospod šolski svetnik Fr. Plohl, ki je na-bral v Gorici (mesto) 223 članov. Na Kranjskem se je šele 7 poverjenikov od-zvalo prevzeti stanovski nalogi, 15 pa še ne. — Na Štajerskem je nekoliko bolje; tu smo prejeli imenike iz 12 poverjeni-skih okrajev, iz 15 okrajev pa še ne. — Iz Istre nam tudi primanjkujejo še vsi podatki. Namesto g. učiteljice Čeh - Kljun je za voloski okraj poverjenica gđ. Te-rezija Sikošek, učiteljica v Hrpeljah. Na Kranjskem je za kamniški okraj namesto umrlega Lovro Letnarja postal poverje-nik g. Tomo Petrovec iz Jarš; v novo-meškem okraju je pa prevzel poverjeni-štvo g. Davorin Matko iz Toplic. Kon-cem meseca bomo objavili imena vseh poverjenikov, ki so nam že vrnili izpol-njene nabiralne pole.

Kranjske vesti.

—r— Izobraževalni tečaji v Kranju. Mestna občina Kranj priredi tekom šol-skega leta 1913/14 izobraževalne tečaje, pri katerih se bodo poučevali predmeti: slovenščina, srbohrvaščina, nemščina, la-ščina, francoščina, slovenska in nemška stenografija, knjigovodstvo in obrtno ra-čunstvo; za deklice se namerava uvesti tudi poseben tečaj za ročna dela. Tečaji so namenjeni deklicam, ki so odrasle ljud-ski šoli, trgovcem, obrtnikom, delavcem itd. Učnina znaša mesečno 2—3 K za vsak predmet; delavci so učnine prosti, tako tudi ubožni udeleženci. Pouk se vrši v popoldanskih in večernih urah v gimna-zijskem poslopju. Za vsak predmet se mo-ra oglasiti najmanj 10 udeležencev. Na tečajih bodo predavali: dr. Simon Dolar, Jožef Marn, dr. Franc Mischitz, Makso Pirnat, Vilko Rus. S temi tečaji hoče me-stna občina ustreči splošni krajevni po-trebi in željam, ki so se večkrat izrazile. Tečaji bodo trajali vse šolsko leto.

—r— C. kr. pletarska šola v Radov-ljici napreduje vedno lepše. Kakor kaže dosedanje zanimanje, upa vodstvo te c. kr. pletarne, da postane ravno pletarstvo v kratkem času plodonosna domača indu-strija ne le Radovljice in njene okolice, temveč vse Gorenjske. Letošnje šolsko leto se je sprejelo zopet nekaj novih učen-cev in učenek, a sprejme se jih še nekaj, ker so zahteve po pletarskih izdelkih vedno večje. Pogoji za sprejem so: do-polnjeno 14. starostno leto in ljudskošol-ska izobrazba. Umevno, da se jemljejo tudi starejši vajenci, oziroma vajenke. — V c. kr. pletarni se uči izdelovanje vseh panog v to stroko spadajočih izdelkov, od najpreprostejših košare do najfinejših ja-ponskih del. Poleg tega se izurijo obisko-valci te pletarne v vrbovje, t. j. o rigo-lanju, sajenju mladik, o rezanju kakor tudi iupljenju in sušenju mladik. S pletarno, tu se poučuje zgolj praktično, je združe-na tudi pletarska šola, ki odgovarja ne-kako zahtevam obrtnonadaljevalnih šol. Tu se poučuje strokovno risanje, obrtno spise, knjigovodstvo in računstvo kakor

tudi nemščina. Pripominjamo še, da do-bivajo učenci, oziroma učenke mesečno podporo, in lokalni odbor jim preskrbi po možnosti ceno hrano in stanovanje. — S c. kr. pletarno je združena tudi stalna raz-stava pletarskih izdelkov, kjer se lahko vsakdo prepriča na lastne oči, do kake spretnosti se pospno učenci te pletarne. Ti izdelki se lahko kosajo z izdelki vseh tuzemskih in inozemskih firm. Izdelki so vsi na prodaj. Na razpolago so tudi jako lični ilustrirani ceniki.

—r— Razpisane učiteljske službe. Novomeški okraj: Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Ambrusu, voditeljska mesta na enorazrednicah v Gabrju, Selu pri Šumberku, Šmihelu pri Žužemberku in Zvirčah, učna mesta na petrazredni de-kljski šoli v Novem mestu, na trirazred-nici v Stopičah in v Podgradu-Mehovem. Rok do 20. novembra. — Logaški okraj: Učiteljsko mesto na štirirazrednici v Gra-hovem. Rok do 17. novembra

Štajerske vesti.

—š— Če prineseš klobas, dobiš do-ber klas. Nekje v brežiškem okraju učiteljuje mož, ki je že pred leti izstopil iz učiteljskega društva. Njegova stanovska zavednost je torej velikanska. O priliki letošnje trgatve je rekel nekemu gospo-darju: »Le prinesite mi dosti grozdja in mošta, veste, jaz sem še star učitelj in nisem tak, kakršni so ti mladi liberalni učitelji!« Mož je govoril prav! Napredni učitelji namreč rajše stradamo, kakor da bi tako nedostojno beračili. Radovedni smo, če sprejme mož draginjsko doklado, ki jo je priborilo napredno učiteljstvo? Mi trdimo, da ne! Kdor je drugega mnenja, plača groš.

—š— Schulvereinska šola v Sevnici ob Savi se je letos skrčila iz trirazrednice v dvorazrednico. Vpisali so se le 4 no-vinci. Odkar ima Sevnica svojega Sokola, so si Slovenci priborili obrtno zadrugo in gasilno društvo. Da, da, če Sokol dvig-ne drzna krila!...

—š— Odbor društva »Selbsthilfe der Leinerschafft Steiermarks« razglaš-a: Umrli sta dva stara člana, in sicer dne 8. oktobra Franc Rösch, nadučitelj v p., dne 23. oktobra pa Ivan Hyden, nadučitelj v p. — Donesek 4 K za ta 116. in 117. smrti slučaj mora biti gotovo plačan še tekem meseca novembra. — Letos za-znamuje društvo doslej 9 smrtnih slučaj-jev. (109.—117.)

—š— Delo Südmarke. »Grazer Tag-blatt« poroča: Priprave za novo nase-lbino Südmarke v Rogatcu obetajo lep uspeh, posebno ker daje nemštvu mnogo ugodnosti deželno kopališče rogaške Sla-tina, kamor se naseljuje vedno več nem-škega elementa. Südmarka upa in hoče izvesti trdno nemško kolonijo v Rogatcu in bo za udrnitev nemštva v novem kro-gu postopala po dobro izvedenih načrtih.

—š— Slovenščine se učijo. Graški nemški listi razglašajo: Tečaji za priučit-ev slovenskega jezika, ki jih prireja aka-demični narodno delavski odsek, se vrši vsak torek in petek od 6. do 7. ure zve-čer. Začnejo se dne 28. oktobra v slušal-nici vseučilišča VIII. (f. nadstropje). — Nemci izpregledavajo, da brez slovenšči-ne ne gre. Ali bodo tudi spoznali, da po-tom nemškega šulferajna zabranjujejo slovenski deci pouk celo v ljudski šoli.

Goriške vesti.

—g— S Tolminskega nam pišejo: Učiteljska društva naše dežele pridno zborujejo, samo naše spi spanje pravič-nega, kakor bi se nam godilo kar najbolje. Druga društva zborujejo po večkrat let-no, naše je pozabilo celo na redni občni zbor. Ni čuda, da nas zgoraj nič ne upo-števajo. Zganimo se vendar tudi mi, za-htevajmo svojih pravic, kakor smo jih za-htevali in se zanje borili nekdanj, poka-žimo, da smo zreli možje, in gori bodo mo-rali obrniti račune! — Živo se spominjam svojega vstopa v učiteljski stan, s kakim veseljem sem se prostovoljno, ne čakajoč vabila vpisal v naše društvo. In sedaj? Zadnja leta je nanovo vstopilo v naš stan znatno število novih učnih oseb, ki jim je naše društvo preslabo. Mnoga vabila in pregovarjanja nič ne izdajo. Čudim se temu tem bolj, ko čitam, kako vneti in navdušeni so bili kot dijaki in abiturienti. Mladi tovariši in tovarišice, vedite, da bo korist od naših organizacij večja za vas kakor za nas, zakaj mi odhajamo, a vi šele prihajate!

Tržaške vesti.

—t— Izredna petindvajsetletnica. Zadnja štev. »Slovenskega Branika« pi-še: »Dne 9. listopada t. l. poteče 25 let, odkar poučuje na družbenih šolah pri Sv. Jakobu v Trstu gđ. Josipina Delkinova. Jela je službovati v oni dobi, ko je bila slovenska šola v Trstu v razvoju in ko

so narodni nasprotniki izkušali onemogo-čiti šolo z raznimi spletkami. A ne glede na to je gđ. vztrajala na svojem mestu in z vzorno marljivostjo pripomogla šoli do ugleda. Tekom 25 let jej ni dalo samo družbeno vodstvo, nego tudi šolske obla-sti večkratno pohvalo za vzorno delova-nje v šoli. Naš list se skromno spominja prvega takega dogodka na družbeni šoli in se klanja vrli narodni vzgojiteljici z najsrčnejšo čestitko!« — Tudi mi se ra-dostno pridružujemo tej čestitki!

—t— Na dekljski šoli na Acquedottu v Trstu je bila imenovana za suplentko gđ. Ana Čokova.

—t— Število otrok v tržaških dru-žbinah šolah je zopet naraslo. Dokaz temu so številke, ki jih navajamo po posamez-nih šolah in razredih. — Šestrazredna de-ška šola pri Sv. Jakobu šteje: I. razred 138 (a 46, b 46, c 46); II. razr. 128 (a 63, b 65); III. razr. 112 (a 56, b 56); IV. razr. 88 (a 44, b 44); V. razr. 44; VI. razred 62, skupaj 572 učencev. — Petrazredna de-ška šola na Acquedottu: I. razr. 88 (d 44, e 44); II. razr. 70; III. razr. 84; IV. razr. 62; V. razr. 27, skupaj 331 učencev. — Sedemrazredna dekljska šola na Acque-dottu: I. razr. 108 (a 54, b 54); II. razr. 83; III. razr. 85; IV. razr. 87; V. razred 69; VI. razred 75; VII. razr. 51, skupaj 558 učenk. — Šestrazredna dekljska šola pri Sv. Jakobu: I. razred 166 (a 52, b 57, c 57); II. razr. 107 (a 57, b 55); III. razr. 109 (a 55, b 54); IV. razr. 81 (a 40, b 41); V. razr. 79 (a 38, b 41); VI. razr. 70, sku-paj 612 učenk. — Tržaške družbene šole štejejo 37 razredov in 2073 otrok.

Istrske vesti.

—i— Tovariše in tovarišice Kopr-skega in Voloskega okraja zadnjikrat opo-minjam, naj pošljejo članarino za Sloven-sko Šolsko Matico vsaj do 8. novembra poverjenikom za Koprski okraj tov. Fr. Venturiniju, nadučitelju v Boršt, za Vo-loški okraj gospici T. Sikošek, učiteljici v Hrpelje. Pripominjamo, da so se do sedaj v celem okraju priglasili 4 člani, kar ne dela posebne časti učiteljstvu!

Splošni vestnik.

4227 slovenskih otrok se šola in vzgaja sedaj s pomočjo Družbe C. M. — Dolžnost zavednih Slovencev je, da ne odreko tej koristni šolski družbi svoje podpore! Vsi ti tisoči otrok bi se brez C. M. D. ne mogli šolati v slovenskem je-ziku in duhu!

Sijajni poljski zgledi — Slovencem. Poljaki na Pruskem nadaljujejo z uspehom svojo obrambno borbo proti pruskemu nasilstvu. O tem pričajo vedne tožbe istih hakatistov samih o nezadostnih uspehov njihove borbe za uničenje Poljakov. Celo pruski vladi očitajo, da je preslabotna v zatiranju Poljakov, oziroma v izvajanju razlastitvenega zakona. Vzrok temu pa je dvojen. V prvo nima vlada dovolj nase-ljencev na razpolago, ker jih jemlje samo iz vrst protestantovskih Nemcev; a v dru-go — in to je glavno — se Poljaki krepko in uspešno branijo! Vzlic vsem težavam, ki jih jim stavlja pruski izjemni zakoni, razvijajo poljske banke za parceliranje najuspešneje delovanje. Jako so se povi-šale v minolem letu hranilne vloge: za 1,674.580 mark in so znašale na koncu leta 19,804.000 mark. Vrednost nepremič-nin poljskih bank na Pruskem je znašala koncem leta okroglo 7,000.000 mark. Čisti dobiček je znašal nad 660.000 mark. Kon-cem leta so imele banke 9700 jutrov zem-lje. Na novo so nakupile 7500 jutrov, a to deloma tudi iz nemških rok. Prodale so 11.000 jutrov, vse to pa le v poljske roke. — Veliko je zadoščenje, s katerim po-zdravljamo uspešnost borbe Poljakov na Pruskem proti germanskemu nasilju. Po-zdravljamo te uspehe, ker so naši bratje po krvi, ki se tam bore za svoj obstanek, za življenje ter za najvišje pravo vsakega živega bitja; in pozdravljamo borbo Po-ljakov proti silnemu sovražniku posebno še zato, ker so ti uspehi proti vsej nem-ski premoči v tolažiljiv pouk vsem malim narodom, ker pričajo, da tudi maloštevil-nemu narodu ni treba obupavati, ako zna svoje sile ujediniti in prav organizirati za skupno obrambo. Narod, ki je znal zdru-žiti svoje sile, duševne in materialne, ter jih kompaktno stavlja v službo svoje obrambe kakor naroda; tak narod je ka-kor v trdnjavi, ki more kljubovati močni vojski. Če pa narod, ki je majhen po šte-vilu, še cepi in s cepljenjem ubija še ti-ste male svoje sile, potem seveda je ka-kor razpršena vojska, ki jo sovražnik goni pred seboj preko poljan. Nikjer mu ni odmora, nikjer zavetja, nikjer opore! Živ zgled za to smo mi Slovenci. Razce-pili smo se, nikjer ni točke, kjer bi bile naše sile koncentrirane. Zato nas more sovražnik poditi pred seboj, to je, inva-zija tujinska sega vedno globlje v deželo.

Razgled po šolskem svetu.

Za drugo češko univerzo v Brnu. Zveza češkega dijaštva je sklenila prirediti demonstracijsko stavko v prilog ustanovitvi druge češke univerze v Brnu. Zveza pozove tudi vse ostalo slovansko dijaštvo na vseh avstrijskih visokih šolah, da se pridruži temu štrajku. Na Dunaju se vrši dne 11. t. m. veliko manifestacijsko zborovanje slovanskega dijaštva, na katerem bo govoril prof. Srdinko.

Afera prof. Plečnika - Bauer. Dne 4. t. m. so imeli slušatelji praške umetniške akademije zborovanje, na katerem so sklenili, da stopijo v znak simpatij z dunajskimi slušatelji umetniške akademije, ki so stopili zaradi neimenovanja prof. Plečnika za naslednika arhitekta Bauerja v štrajk, tudi oni v stavko, in sicer do konca tega tedna. — Kakor se kaže, slušatelji dunajske akademije še vedno ne mislijo nehati s štrajkom. Profesorski zbor je dal nabiti v avli naznanilo, da je predlagal dvakrat, in sicer prvo et unico loco prof. Plečnika, a je vlada predlog zavrnila, zaradi česar ji je moral ugoditi v toliko, da je z večino, in sicer šele secundo loco prisodil kvalifikacijo tudi prof. Bauerju, ki je bil sedaj tudi imenovan. Prof. Plečnik je brzojavil dunajskim slušateljem, da naj se iz prijateljstva napram njemu uklonijo akademskim oblastim.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.
Št. 2570. Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli na Dovjem se bo stalno namestila služba učitelja.
Redno opremljene prošnje je vložiti predpisanim potom pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu do 30. novembra 1913.
Prosilci za stalno namestitev, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.
C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 12. oktobra 1913.

Knjigoveznica Anton Janežič Ljubljana

Florijanska ulica 14
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.
Pri večjih naročilih 10% popusta.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.
Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registрована zadruga s omejenim jamstvom.
Promet do 31. oktobra K 149.224.22.
Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.
Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Anton Krušič, krojaški mojster in trgovec v Gorici

Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši
in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.
Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarnen

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Knjigoveznica Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.
priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in ditalnice.
Cene zmerne, delo solidno.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic
J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom „Tamburica“, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega „pravega :Franca: z kavim mlinčkom“.

In zakaj?

Ker „pravi :Frank“

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pri-datek.

imp. 67/25.645

Ali ste že član društva „Jubilejska samopomoč“?

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštne.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnstvo takoj zakonitni dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik
IVAN SCHMEIDEK, učitelj v Krtini, p. Dob.

P. n. učiteljstvu in slavnemu občinstvu se priporoča Kavarna „EVROPA“ v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski ter velika izbira tujih časopisov. — Za točno potrebo in dobro pijačo je vedno kar najboljše preskrbljeno.

Anton Tonejc, kavarnar.

Ferdinand Palovec

konces. zobotehnik

naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril v Ljubljani, Dalmatinska ulica števil. 5 (poleg Kmetijske posojilnice)

zobotehniški atelje
in se priporoča v obilen poset. Izdeluje umetna zobovja, zlate krone, zobe na kavčukove plošče in izvršuje tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.

Barhenti,
flanele,
sefiri,
piketi,
kanefasi,
kepr.

Vse tkanine preskrbi
M. JIRSOVA
učiteljeva soproga

Platno,
damaski,
robci,
brisače,
rjuhe,
vsa oprava.

lastnica ročne tkalnice v Novem Hradku nad Metnjo št. 16 (Češko).

40 m ostankov za 20 K franko.

Neugajajoče vrnite.

Učiteljstvu popust.

Vzorci franko.

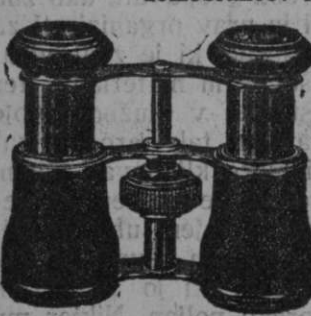
FAFF šivalni stroj

je najboljši šivalni stroj sedanjosti.
10letna garancija. Pouk v vezenju brezplačen.
Ceniki zastoj in poštne prosto.

Ign. Vok — specialna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica števil. 7.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki
natančno po zdravniških predpisih.
Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.
Moderno urejena delavnica z električnim obratom.
Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekta itd.
Strogo solidna trdka!!
Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.
Krasni ceniki na zahtevo zastoj.
Cene solidne!
Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.